

BÖLÜM 5

XXI. YÜZYIL AZERBAIJAN DRAMATURGİSİ'NE BİR BAKIŞ

Rüstem MÜRSELOĞLU¹

GİRİŞ

Ulus devletlerin bağımsızlık serüveni olduğu gibi, edebiyat ve sanatın da hürriyet kazanma yönünde kendine özgü gelişme yolu ve yöntemleri vardır. Bu yol-daki zorluk ve baskılar, başarılı çalışmalarla, mücadelelerle aşılmıştır.

Azerbaycan, bir dönemler Sovyet Birliğini oluşturan on beş devletten biri olsa da sosyalist düzenin baskıcı politikalarından kurtulma yolunda zorlu bir süreçten geçmiştir. Milli ve manevi değerlerini koruma ve yüceltme adına çıkılan bağımsızlık mücadelesinde, yüzlerce şehit veren ve toprakları (beşte biri) Ermeni işgaline maruz kalan Azerbaycan, bu zulmün etkisi altında sanatta, edebiyatta onlarca usta isimler yetiştirebilmiştir.

1980'li yıllarda Ermeni siyasilerin uydurma Karabağ tezleri, iki ülke arasında ciddi gerilimlere ve nihayetinde silahlı çatışmalara sebebiyet vermiştir. Azerbaycan'ın toprak bütünlüğüne tecavüz girişimleri aynı zamanda sanat ve edebiyata etkin biçimde tesirini göstermiştir. İsmayıl Şihli, Bahtiyar Vahabzade, Halil Rıza Ulutürk, Memmed Araz, Ferman Kerimzade, Yaşar Garayev, Anar, Elçin, Sabir Rüstemhanlı, Hidayet, Kemal Abdullayev, Vilayet Guliyev, Agil Abbas vb. yazarların kaleme aldığı çalışmalarda Ermeni işgalcilerin niyetleri keskin bir dille ifşa edilmekte, vatanseverlik ve mücadele ruhu en üst perdeden ifade edilmekteydi. Çatışmanın ilk dönemlerinde M. Araz'ın, B. Vahabzade'nin, H. R. Ulutürk'ün, Gabil'in, N. Hazri'nin, M. Dilbazi'nin, S. Rüstemhanlı'nın, N. Hasanzade'nin, F. Mehdi'nin, Z. Yagub'un, F. Memmedli'nin, C. Novruz'un, H. Kürdoğlu'nun ve diğer milli yazarların saldırganlığa ve hainliklere tepkileri, şiirlerindeki haykırışı, toplumun mücadele azmini güçlendirmekteydi. Aslında bütün bunlar Azerbaycan bağımsız edebiyatının ilk dersleriydi.

1990'lı yılların tiyatro sanatı, döneme özgü bir tiyatro estetiği oluşturma arayışlarıyla karakterize edilmektedir. Azerbaycan sahnesinde İlyas Efendiyev'in,

1 Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, turkrustam@gmail.com

Sonuç olarak, 21.yüzyıl Azərbaycan dramaturgisi, milli edebiyatın gelişmesi yönünde belirli ve ilgi çekici oyunlarla zenginleşmiş, özellikle orta, genç ve en yeni kuşak yazarlar sırasında olan bazı kalem sahiplerinin simasında, bağımsızlık döneminin sosyal taleplerini bir şekilde yerine getirmeye, medeni-estetik ve tiyatro-sahne ihtiyaçlarına yanıt verme eğiliminde çalışmalar ortaya koymuştur.

KAYNAKÇA

- Abdulla, K.(2010). *Şah İsmayıl Yahud Hamı Seni Sevenler Burdadır*. Bakü. Azərbaycan Dergisi. No 8.
- Azərbaycan Gazeti.(2015). 11 Kasım, Bakü
- Azərbaycan Yazıcılar Birliğı-75.(2009).Bakü
- Ceferov, M.C.(1973). *Seçilmiş Eserleri*, 2 cildde,I.cild. Bakü. Azərneşr
- Edebi Proses.(2013). *Dramaturgiya*, Bakü. Hedef neşrleri
- Edebi Proses.(2014). *Dramaturgiya* (s.185-192), Bakü. Hedef neşrleri
- Edebi Proses.(2015) *Dramaturgiya* (s.216-225), Bakü. Hedef neşrleri
- Edebi Proses. (2016). *Dramaturgiya* (s.133-139), Bakü. Hedef neşrleri
- Edebi Proses. (2017). *Dramaturgiya* (s.198-206), Bakü. Hedef neşrleri
- Edebi Proses. (2018). *Dramaturgiya* (s.234-240), Bakü. Hedef neşrleri
- Eliyev, R.(2013). *Şah ve Şair Tamaşası Haggında Söz*, 28 haziran, Bakü. Edebiyat Gazeti
- Emirli, E. M (2010). *Hasarın O Üzü*, Bakü. Azərneşr
- Garayev,Y.(2015). *Seçilmiş Eserleri*, I.Cild, (s.313-314) Bakü.Elm
- Garayev,Y.(2015). *Seçilmiş Eserleri*, III.Cild, (s,749) Bakü. Elm
- Hebibbeyli,İ.(2017).*Edebi Şehsiyet ve Zaman Eserleri*,10 cildde, II.cid, Bakü.Elim ve Tehsil
- Memmed,A (1967).*Seçilmiş Eserleri* ,I.cild, Editör Eziz Mirehmedov, Bakü. Azerb. SSR Elimler Akademiyası Neşriyatı
- Mesud, A.(2018). *Gatarın Altına Atılan Kadın*. ARMTN'nin arxivi.
- Monografiya. (2018). *Edebiyatta Heyder Eliyev Obrazı*, Bakü. Elim ve Tehsil
- Paşayev, G.(2013). *Elçin Haggında Düşüncelerim*, Bakü.Tehsil,
- Talbzade,A.A (2011). *Azərbaycanlıların Müstəqillik Sergüzeştleri*.<http://kultaz.com> 27-01-2011
- Yusuflu,V & Yusuflu C.(1999). *Bu Ne Şeherdir Bele*, (s.190-191). Bakü. Elm,